

BOŻENA NOWORYTA-KUKLIŃSKA

TRIUMPHUS
MARIAE -
ECCLESIAE

BOŻENA NOWORYTA-KUKLIŃSKA

TRIUMPHUS MARIAE - ECCLESIAE

Retabulum ołtarza głównego
kościola Najświętszej Panny Maryi
w Gdańsku

Wydawnictwo KUL
Lublin 2003

Spis treści

Wprowadzenie	7
Długa jesień średniowiecza	7
Humanizm we Włoszech	8
W Niemczech	11
W Gdańsku	13
Studium pierwsze: Ołtarz i jego znaczenie	19
I. Stan badań	19
II. Historia	34
III. Symbolika ołtarza	61
IV. Retabulum jako nośnik treści ikonograficznych	69
Studium drugie: Program ikonograficzny	89
I. Życie Maryi	95
1. Powołanie	96
Odrzucenie ofiary Joachima	98
Zwiastowanie Joachimowi	101
Spotkanie przy Złotej Bramie	103
Narodzenie Maryi	105
Prezentacja Maryi w świątyni	107
Zaślubiny Maryi z Józefem	110
Święta Rodzina	131
2. Matka Zbawiciela i Matka Kościoła	135
Prezentacja Maryi w świątyni	136
Zwiastowanie Maryi	137
Pokłon Trzech Króli	140
Boże Narodzenie – Adoracja Dzieciątka	145
Dwunastoletni Jezus w świątyni	150
Chrystofania Maryi	152
Zesłanie Ducha Świętego	157
Zaśnięcie Maryi	162
Nawiedzenie świętej Elżbiety	165
II. Życie Jezusa	170
1. Dzieciństwo	170

Zwiastowanie Maryi	171
Boże Narodzenie	172
Obrzezanie	175
Pokłon Trzech Króli	178
Personifikacje cnót i planet ze znakami zodiaku	179
2. Męka i Zmartwychwstanie	187
Ucieczka do Egiptu	188
Dwunastoletni Jezus w świątyni	192
Pożegnanie Jezusa z Matką w Betanii	194
<i>Ecce Homo</i>	197
Niesienie krzyża	199
Ukrzyżowanie	203
Zdjęcie z krzyża	210
Zmartwychwstanie Jezusa	215
Dekoracyjne kolumny z przedstawieniami alegorycznymi	219
3. Chrystofanie i ustanowienie Kościoła	223
Chrystofania Maryi	223
<i>Noli me tangere</i>	228
Niewierny Tomasz	230
Zesłanie Ducha Świętego	234
Wniebowstąpienie	235
III. Wizja tryumfu Kościoła w Niebieskim Jeruzalem	238
1. Gloryfikacja Maryi	238
2. Prorocy	239
3. Ścięcie świętego Jana Chrzciciela	244
4. Męczeństwo świętego Jana Ewangelisty	247
5. Treści historyczne i religijne na ramionach dwóch mosiężnych świeczników	250
6. Apokaliptyczna wizja Niebieskiego Jeruzalem	254
7. Maryja – Oblubienica – Eklezja	268
Studium trzecie: „Tryumf” – negacja schematu	275
Zakończenie	287
Aneks: Typologia	291
Bibliografia	321
Zusammenfassung	339
Indeks osób i miejscowości	347
Spis ilustracji	365

11612

116 12 R.3

„To właśnie retabulum ołtarzowe jest j
znakomita księga, zapisana z pietyzmem
i świadomością wagi przekazywanych
Można z niej wyczytać pisaną wspianym,
obrazowym językiem historię życia Jezusa –
Jego dzieciństwa oraz męki i zmartwychwstania,
a także Chrystofanii, czyli świadectwa Tryumfu,
wyczytać można również opowieść o żywocie Maryi –
Jej dziewiczym powołaniu, bolesnym trudzie
trwania jako Matka Zbawiciela
i radości Matki rodzącego się Kościoła.
Ta błyszcząca i błyskotliwie wykonana księga
zawiera rozdział centralny, stanowiący
pełnoplastyczne wyobrażenie
Tryumfu Maryi – Eklezji,
będący artystycznym wyrazem radości i nadziei
płynącej ze zmartwychwstania Chrystusa.
Ziemiński Kościół ukazuje tutaj skondensowany
do sceny-symbolu obraz Kościoła mistycznego”.

(fragment zakończenia pracy)

ISBN 83-7363-129-1